

O tom, co vymýšlí had

Jihlava 6. 9. 2026

Člověče, bylo ti oznámeno, co je dobré a co od tebe Hospodin žádá: jen to, abys zachovával právo, miloval milosrdenství a abys pokorně chodil životem se svým Bohem. (Podle Mich 6,8)

Gn 3,9-24 Hospodin Bůh zavolal na člověka: "Kde jsi?" On odpověděl: "Uslyšel jsem v zahradě tvůj hlas a bál jsem se. A protože jsem nahý, ukryl jsem se." Bůh mu řekl: „Kdo ti pověděl, že jsi nahý? Nejedl jsi z toho stromu, z něhož jsem ti zakázal jíst?“ Člověk odpověděl: „Žena, kterou jsi mi dal, aby při mně stála, ta mi dala z toho stromu a já jsem jedl.“ Proto řekl Hospodin Bůh ženě: „Cos to učinila?“ Žena odpověděla: „Had mě podvedl a já jsem jedla.“ I řekl Hospodin Bůh hadovi: „Protožeš to učinil, buď proklet, vyvržen ode všech zvířat a ode vši polní zvěře. Polezeš po břiše, po všechny dny svého života žrát budeš prach. Mezi tebe a ženu položím nepřátelství, i mezi símě tvé a símě její. Ono ti rozdrtí hlavu a ty jemu rozdrtíš patu.“ Ženě řekl: „Velice rozmnožím tvé trápení i bolesti těhotenství, syny budeš rodit v utrpení, budeš dychtit po svém muži, ale on nad tebou bude vládnout.“ Adamovi řekl: „Uposlechl jsi hlasu své ženy a jedl jsi ze stromu, z něhož jsem ti zakázal jíst. Kvůli tobě nechť je země prokleta; po celý svůj život z ní budeš jíst v trápení. Vydá ti jenom trní a hloží a budeš jíst polní byliny. V potu své tváře budeš jíst chléb, dokud se nenavrátiš do země, z níž jsi byl vzat. Prach jsi a v prach se navrátiš.“ Člověk svou ženu pojmenoval Eva (to je Živa), protože se stala matkou všech živých. Hospodin Bůh udělal Adamovi a jeho ženě kožené suknice a přioděl je. I řekl Hospodin Bůh: „Teď je člověk jako jeden z nás, zná dobré i zlé. Nepřipustím, aby vztáhl ruku po stromu života, jedl a byl živ navěky.“ Proto jej Hospodin Bůh vyhnal ze zahrady v Edenu, aby obdělával zemi, z níž byl vzat. Tak člověka zapudil. Východně od zahrady v Edenu usadil cheruby s míhající se plamenným mečem, aby střežili cestu ke stromu života.

Ř 8,38-39: *Jsem jist, že ani smrt ani život, ani andělé ani mocnosti, ani přítomnost ani budoucnost, ani žádná moc, ani výšiny ani hlubiny, ani co jiného v celém tvorstvu nedokáže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu.*

Do ráje vstup zakázán, přátelé. U vchodu hlídá anděl s ohnivým mečem, aby dovnitř nepronikl nikdo, kdo tam nepatří. Těch, kdo tam nesmí, jsou dvě sorty: muži a ženy. Zvykli jsme si jim podle začátku Bible říkat Adam a Eva a rozumíme, že v tom vyprávění zastupují celé lidstvo. Ráj je nám prostě nedostupný, což je mrzuté, ale neumíme to změnit. A kdybyste chtěli vědět, kdo za to může, svádí se to s oblibou po celá staletí na ty dva. Že se dopustili zlého a my teď jejich vinou trpíme. Tak se to v křesťanské tradici (někdy) vykládá: že žijeme mnohem hůř, než bychom bývali mohli, a že za to někdo může. ale my to nejsme. (Tak to s oblibou už dlouhá léta říkávají v leckteré zemi politici:že za všechno zlé můžou jejich neschopní předchůdci). Jenže ono je to v Bibli přece jen trochu jinak.

Adam a Eva nejsou žádní předpotopní zakladatelé našich rodů, spíš jsou to obrázky, co je člověk zač. V Bibli je to tak, že je člověk součást stvoření, které je dobré, ba velmi dobré, a má v něm funkci Božího obrazu. Ale současně je to pouhý prach ze země, který se v prach obrátí. Takže k Božímu obrazu, ale nejsme jako Bůh.

Člověk se coby novorozeně ocitne na světě v momentu, kdy o něm nic neví a musí se učit, co je to život a jak se to žije, a učí se to takřikajíc za pochodu. Žádná příprava předem. A nepřipraven jednou narazí na problém, v tomto příběhu na hada, nejvychytralejšího z tvorů. Kde se tu vzal, to nevím. Prostě tu je a nedá se mu vyhnout.

Ti dva, co se jim říká člověk, Adam a Eva, mají jeden druhého, mají bezpečný prostor k životu, žijí v Boží blízkosti a mohou jíst ze všech stromů v ráji, jen z jednoho ne: Nesmějí jíst plody stromu poznání dobrého a zlého, protože by si tím do života vpustili smrt. Ovoce ze stromů v ráji vypadá lákavě a navíc je dobré a můžeme ho jíst, co hrdlo ráčí. Ale něco prý nesmím, a já nevím proč (prý abych si nezahrával se smrtí).

Do toho ten had. „Tak vy prý nesmíte jíst ze stromů v zahradě?“ Tak nějak se rodí dezinformace. Poloviční pravda zamotá hlavu víc než čistá

lež. Zrníčko pravdy se přibalí k řečem, které mají ublížit, něčím se to navoní a nabídne. Na začátku je Hospodin varoval: „Zemřete, když budete jíst z toho jednoho stromu,” a had to navlíkl na udičku jinak: „Pročpak byste umírali, naopak se vám otevrou oči a budete jako bohové!”

Jako bohové? Tak si od hada vzali, co to udělá. A neumřeli na to. Že by měl pravdu, a Bůh ne? Tenhle našeptávač umí mluvit přesvědčivě, dokonce i Bibli umí citovat, když na to přijde. Tak mu naletěli. Žilo se jim tu v zahradě tuze dobře, ale teď to prý teprve bude ráj se vším všudy. Nezemřeli, však to tak říkal, ale slíbil ještě něco: že se jim otevrou oči a budou jako bohové. A to nějak nenastalo. Ochutnali ze stromu poznání dobra a zla, oči se jim otevřely a oni zjistili, že žádní bohové nejsou – ale že jsou bezbranní a nazí. Je po ráji. Chtěli být jako bohové, a místo toho tohle. Tak si na tu svou nově poznanou bezbrannost pořídili aspoň brnění z fíkového listí. Teď aby si jeden na druhého radši dával pozor, copak víte, co od druhého člověka můžete čekat? Však to známe. Žít se v tom dá, ale ráj bych tomu určitě neříkal.

Překročili jasně stanovené pravidlo a zjistili, že jako bohové nejsou. A ani nebudou. To, co následuje, čtenářům připomíná pátrání, jak se to mohlo stát a kdo za to může. Hospodin vyšetřuje a člověk odpovídá, tak jak to známe. Adam: No na mě nekoukej, to ona, ta, cos ji sem přivedl ty! Eva: Já za to nemůžu, to had!

Ale zkuste to číst jinak než jako vyšetřování a trest. Bible přece nevypráví, že žijeme za trest. Bible vypráví, že žijeme zahrnuti Boží péčí a že naše žití má hranice, s nimiž nic nenaděláme.

Hadovi řekl Hospodin, že je proklet. Překládá se to obvykle „Bud’ proklet,” jako vynesení rozsudku, ale znalci hebrejštiny upozorňují, že přesnější je překlad bez toho rozkazovacího způsobu: Ne bud’, nýbrž: „Jsi proklet.” Had už proklet prostě je a způsobil to tím, co udělal. A ti dva? Muž se dost nadře, aby obstaral obživu, žena bude mít porodní bolesti. Takhle to v životě známe, protože tak to prostě je, ale není to trest – jen bolest a bolest – nýbrž je to cesta k obživě a k životu.

To staré vyprávění není z pradávných časů, vždyť ho žijeme dnes a denně, pořád. Nežijeme jak za trest. Žijeme zahrnuti Boží péčí a ono to někdy bolí a nejsme jako bohové, naopak jsme nazí a zranitelní. Když někdo přijde, že by to dovedl změnit a zaonačit líp, vzpomeňte si, jak to bylo s hadem. A jak ti dva i přes zklamání a bolest dostali zaslíbení obživy a života.

Požehnání

Bůh přinesl do našeho světa milost. Lidi o ni až tak nestáli, a přece je tu: smíme žít v Kristu, což znamená, že si nás Bůh vybral a předal nám pozvání na velikou hostinu Božího království.

Kdo o ni nestojí, nemusí pozvání přijmout.

Kdo však chce, je zván.

Tak tedy vězte, že jste zváni. A patří k tomu ještě něco: že kdyby vás potkalo nějaké trápení a utrpení, nejste na něj sami. Stojíte přece na pevném základě, který kalné vody neutopí.

Ať vás pozvání Boží milosti provází celým životem,

ať vás zbavuje tíhy vin a kéž vás přivede k ochotě odpustit.

Ať vás láska Boží provází na každém kroku a kéž vás naplňuje vnitřní radostí a pokojem.

Amen.